

VI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1909 oli seuraavasisältöinen:

Kasvatuslautakuntaan ovat vuonna 1909 kuuluneet pastori E. Panelius, puheenjohtajana, lääketieteen tohtori, vapaaherra A. de la Chapelle, varapuheenjohtajana, sekä senaatinkamreeri R. Erenius, aistivalliskoulujen tarkastaja V. Forsius, koulunjohtajatar S. Häggman ja vapaaherratar A. af Schultén jäseninä. Vuoden päättyessä oli pastori Paneliuksen ja aistivalliskoulujen tarkastaja Forsiuksen vuoro erota lautakunnasta, minkä ohessa senaatinkamreeri Erenius, kaupunginvaltuustossa suoritettavanaan olevan rasittavan komiteatyön johdosta ilmoitti haluavansa vapautusta lautakunnan jäsenyydestä. Aistivalliskoulujen tarkastaja Forsius on valittu uudestaan kolmivuotiskaudeksi 1910—12, jota vastoin pastori Paneliuksen sijaan, joka on muuttanut pois paikkakunnalta, on mainituksi kolmivuotiskaudeksi valittu pankinjohtaja K. V. Saurén sekä senaatinkamreeri R. Ereniuksen sijaan 1910 vuoden loppuun asti protokollasihteeri O. Zitting.

Vuonna 1909 on kasvatuslautakunnan toiminta jatkunut saman suunnitelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina, mutta on entisestään laajentunut, sen johdosta että Bengtsärin uusi, vanhempia ja erikoisemmin pahatapaisia poikia varten tarkoitettu kasvatuslaitos voitiin kertomusvuoden alussa avata vähäiselle oppilasmäärälle. Sammatin pikkukoulu, joka pari vuotta takaperin pantiin väliaikaisesti kuntoon sellaisia poikia varten, jotka olivat liian nuoria tai joilla oli liian heikot pohjatiedot, jotta heitä kävisi menestyksellä opettaminen ylemmiksi kansakouluiksi järjestetyissä kasvatuslaitoksissa, on järjestetty uudestaan ja muutettu Vihdin pitäjän Vanjoen kylään, missä sen käytettäväksi on vuokrattu Skåttin ratsutilan päärakennus. Bengtsärin laitoksen lisäksi tultua on Helsingin kaupungin voimassa pitämään kasvatuslaitosten luku kohonnut 9:ään. Näistä laitoksista on 7 poikia ja 2 tyttöjä varten. Bengtsärin kasvatuslaitos on varustettu oppilasasumalaitoksella ja tarkoitettu sekä ruotsia että suo-

mea puhuvia poikia varten, jota vastoin kaikki muut laitokset ovat yksikielisiä. Ruotsia puhuvia poikia varten on laitoksia eli oikeammin koulu-siirtoloita Sipoon pitäjän Paipisissa sekä Porvoon pitäjän Laversissa ja Vekkoskella, suomea puhuvia poikia varten taas Nummen Tavolassa, Lohjan Karstulla ja Vihdin Vanjoella. Vekkosken pikkukouluun otetaan ainoastaan alemman kansakoulun kehitystilaan kuuluvia poikia, jota vastoin Vihdin koulu-siirtola on järjestetty niin, että sinne voidaan paitsi tuollaisia poikia myös ottaa jokin määrä vanhempia poikia. Kaikki muut kasvatustalokset vastaavat niissä annettavaan opetukseen katsoen ylempää kansakoulua, mutta poikkeustapauksissa on tyttöjen kasvatustaloksiin myös otettu alemman kansakoulun iässä olevia lapsia. Paitsi varsinaista kouluosastoa on Bengtsärin kasvatustaloksessa myös työosasto sellaisia poikia varten, jotka jo ovat käyneet ylempään kansakoulun, mutta joiden on katsottu tarvitsevan käytännöllistä jälkikasvatusta, ennenkuin heidät käy sijoittaminen palvelukseen tai palauttaminen vanhempaisa huostaan.

Opetusta kasvatustalosten kouluissa on, mikäli mahdollista, annettu Helsingin kaupungin kansakouluille vahvistettujen opetuskaavain mukaisesti, ja yksityistenkin luo elätteelle annettujen hoidokkiensa koulunkäynnistä on lautakunta koettanut pitää parhaansa mukaan huolta. Samoin kuin aikaisemmin on yksityistapauksissa tehty, on myöskin vuonna 1909 lautakunnan määrärahalla kustannettu kasvatustalosten eräiden entisten oppilaiden oleskelu sopivissa ammattikouluissa, mikäli siitä on kustannuksia ollut. Niinpä on yhdelle Bengtsärin kasvatustaloksen oppilaalle hankittu pääsy Pinjaisten puutarhakouluun ja yhdelle Västan-kvarnin karjakkokouluun, kaksi on käynyt Turun kokki- ja stewardikoulun ja taas kaksi muista laitoksista päässyttä poikaa on vuoden varrella suorittanut kurssin maanviljelyskouluissa ja yksi karjakkokoulussa. Eräs Kemiön laitoksessa ollut tyttö on päässyt Turun ruotsalaisen yhteiskoulun neljännelle luokalle ja toinen, jolle yksityishenkilöt ovat taanneet tarpeellisen avustuksen, oppilaaksi Tammisaaren opettajatar-seminariin. Kolmas lautakunnan entisistä naispuolisista hoidokeista on, niinikään yksityishenkilöjen avustamana, ollut oppilaana Helsingin pikkukoulun-opettajatar-seminaarissa.

Suomea puhuvain poikain rippikouluopetuksesta on tänäkin vuonna tehty sopimus Sammatin kappalaisen ja ruotsia puhuvain poikain samantaisesta opetuksesta Sipoon kappalaisen kanssa, kun taas rippikouluikäiset tytöt ovat saaneet tuollaista opetusta niiden seurakuntain papistolta, missä he ovat asuneet.

1909 vuoden alussa oli kasvatustalautakunnan hoidon alaisina 177 lasta eli 120 poikaa ja 57 tyttöä. Vuoden varrella on lautakunnan huostaan otettu 49 lasta eli 35 poikaa ja 14 tyttöä, jota vastoin 20 lasta eli 14 poikaa ja 6 tyttöä on samaan aikaan lakannut nauttimasta avustusta lautakunnan määrärahadista. 1909 vuoden päättyessä oli niinmuodoin 206 lasta eli 141 poikaa ja 65 tyttöä kasvatustalautakunnan huollettavina. Pojista oli silloin 34 Bengtsårin kasvatustalaitoksessa, 21 Sipoon, 18 Nummen, 24 Lohjan, 14 Laversin ja 14 Vihdin talaitoksessa sekä 6 Vekkosken pikkukoulussa; 7 oli annettu elättelelle yksityisten luo Sammattiin ja 1 Inkooseen, minkä ohessa 2 oli edellä mainituissa ammattikouluissa. Tytöistä kuului 25 Vanajan kasvatustalaitokseen ja 24 Kemiön talaitokseen, 9 oli Vihdin Seimelän yksityisessä kasvatustalaitoksessa, 1 oli annettu elättelelle yksityiskotiin Sammattiin, 1 Espooseen, 1 Sipooseen ja 1 Helsingin kaupunkiin, minkä ohessa 3 oli edellä mainituissa oppilaitoksissa.

Valvonnan alaisten lasten terveydentila on ylipäättään ollut hyvä; sairaalahoidon tarpeessa olevat on tuotu Helsinkiin sellaista hoitoa saamaan, ellei heitä ole voitu ottaa lähimpään kunnan sairaalaan.

Useimpiin valvonnan alaisiin lapsiin nähden on lautakunta tänäkin vuonna voinut mielihyväkseen todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut aihetta mainittavasti painaviin muistutuksiin. Joitakin karkausyrityksiä on kuitenkin sattunut. Milloin tällaisia yrityksiä on tapahtunut sellaisten lasten keskuudessa, jotka jo ovat jonkin vuoden olleet kasvatustalautakunnan hoidossa, on syynä siihen tavallisesti ollut vanhempain yllytys, ja ovat nämä, elleivät ole onnistuneet itsekkäissä laskelmissaan lapsiin nähden, yksityistapauksissa kääntyneet viranomaistenkin puoleen kantelukirjelmillä. Muuan Vanajan kasvatustalaitoksen oppilas, joka oli tuotu Marian sairaalaan lääkärihoitoa saamaan ja siellä joutunut alttiiksi äitinsä vaikutukselle, yritti Vanajaan palattuaan useita kertoja polttaa talaitoksen, „päästäkseen sieltä“, niinkuin hän itse sanoi. Kun äiti siitä huolimatta myöhemmin koetti estää tytön kasvatusta, täytyi lautakunnan, saadakseen tytön tehokkaamman silmälläpidon alaiseksi, ilmoittaa murhapolttoyritys asianomaiselle tuomioistuimelle, joka määräsi tytön pantavaksi yleiseen kasvatustalaitokseen. Ylipäättään käy sanominen, että suurimmat vaikeudet lautakunnan toimenä olevassa kasvatustyössä eivät aiheudu kasvatettavista lapsista, vaan näiden vanhemmista ja omaisista.

Hankkiaksensa käytännöllistä jälkikasvatusta sen tarpeessa oleville pojille on lautakunnalla käytettävänään Bengtsårin kasvatustalaitos jota vastoin, kun on ollut hankittava jälkikasvatusta tytöille, jotka ovat olleet

sen pakottavassa tarpeessa, ei ole ollut käytettävänään muuta keinoa kuin pitää heidät vain kouluikäisiä tyttöjä varten olevissa laitoksissa. Kun nämä laitokset eivät tietenkään ole olleet varustettuja täyttämään niin vaativia tehtäviä, on vaikeuksia järjestyksen voimassapidossa tänäkin vuonna ilmaantunut, erittäinkin toisessa näistä laitoksista, ja on sentähden erityisen, vanhemmille ja mainittavammassa määrässä pahatapaisille tytöille tarkoitetun työlaitoksen tarve tänäkin vuonna ollut sangen tuntuva.

Kun ilmoituksia kasvatustalautoksista päässeiden oppilaiden käytöksestä ei tietenkään saavu kasvatustalautakunnalle oppilaiden lakattua nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on lautakunnan mahdoton antaa lähimainkaan luotettavia tilastotietoja kasvatustalautoksista päässeistä oppilaista. Mikäli lautakunnan tietoon on tullut, ovat pojista useimmat käyttäytyneet hyvin, mutta eräät, tiettävästi ainakin 8, on erinäisistä rikoksista tuomittu vankeusrangaistukseen. Moni taas on kohta kasvatustalautoksesta päästyään saanut palata kotiinsa, jos vanhemmat ovat olleet kunnollisia ja voineet hankkia heille sopivaa tointa. Toiset ovat aluksi jääneet rengeiksi maaseudulle, mutta tavallisesti jo vuoden, parin päästä palanneet Helsinkiin, missä moni on saanut paikan kirjapainoissa ja työpajoissa, mutta jotkut ovat myös joutuneet rappiolle. Kolme maanviljelyskoulun käynyttä entistä oppilasta toimi pehtoreina ja yksi karjakkokoulun käynyt tuli syksyllä 1909 karjakoksi Bengtsärin maatilalle, mutta hukkuu paria viikkoa myöhemmin luistelemassa ollessaan.

Laitoksista päässeistä työistä ovat kaikkein useimmat vähitellen palanneet Helsinkiin, luopuen heille hankituista paikoista. Useat heistä työskentelevät takäläisissä tehtaissa, mutta jotkut ovat myös ruvenneet viettämään joutilasta ja siveetöntä elämää. Ainakin neljä näistä on synnyttänyt aviottomia lapsia, yhtä on jo useasti käsitelty irtolaisuudesta ja tiettävästi yksi on tuomittu vankeusrangaistukseen varkaudesta. Muutammat, vaikka verraten harvalukuiset, ovat kuitenkin eläneet kunnollisesti; 5 on vielä palvelijattarina, 4 on naimisissa ja verraten hyvissä oloissa ja 2 on pikkukoulun opettajattarina.

Edellä kerrotut epätyydyttävät tulokset kasvatustalautakunnan toiminnasta tyttöjen kasvatukseen nähden ovat saattaneet lautakunnan siihen vakaumukseen, että tätä kasvatustyötä ei, jos mieli sen täyttää tarkoituksensa, saa päättää, ennenkuin naispuoliset hoidokit ovat saavuttaneet semmoisen taidon jossakin ammatissa, ettei heidän tarvitse toimeentulonsa vuoksi tyytyä ainoastaan palvelijattarina työskentelemään. Kun he eivät voine saavuttaa sellaista ammattitaitoa muualla kuin nimenomaan heitä

varten järjestetyssä työlaitoksessa, ei tuollaisen laitoksen perustamista tältäkkään kannalta katsoen käyne tuonnemmaksi lykkääminen.

Kuluneenakin vuonna on kasvatuslautakunta kahdessa tapauksessa ainoastaan holhouslautakunnan ja raastuvanoikeuden myötävaikutuksella voinut saada hoitoonsa lapsia, joiden vanhemmat ovat tällaista toimenpidettä vastustaneet. Sihteerin huolena oleva holhoojantoimi on siten lisääntynyt 56 tapaukseksi, jotka käsittävät kaikkiaan 89 lasta. Eräässä kolmannessakin tuollaisessa tapauksessa, jolloin ei kasvatuslautakunnan kuitenkaan tarvinnut ottaa lapsen kasvatusta huolekseen, on lautakunnan alotteesta aviottoman lapsen kasvatusoikeus tuomittu pois äidiltä ja siirretty holhoojalle.

Kasvatuslautakunnan toiminnasta on vuoden varrella ollut kustannuksia Smk 125,958: 90, josta määrästä on tarverahoiksi sekä lautakunnan sihteerin ja vahtimestarin palkkioksi käytetty Smk 5,162: 38.

Eri kasvatuslaitosten sekä elätelleannon y. m. kesken ovat menot jakautuneet seuraavasti:

Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos	Smk	51,548: 91
Sipoon Paipisten	”	8,756: 40
Nummen Tavolan	”	7,975: 59
Lohjan Karstun	”	8,096: 08
Porvoon Laversin	”	7,339: 08
Vanajan Paikkalan	”	9,212: 23
Kemiön Gammelbyn	”	10,335: 56
Vihdin Vanjoen	”	7,221: 73
Porvoon Vekkosken	”	3,176: 04
Yksityisten hoidettaviksi annetut	”	7,060: 90
Lääkärintarkastus	”	74: —

Bengtsårin kasvatuslaitoksen menot ovat niinmuodoin paljon ylittäneet laitoksen vahvistettuun rahasääntöön pannun 20,900 markan määrän, jota vastoin muiden laitosten menosäännöissä on voitu tehdä melko suuria säästöjä, jotka säästöt, samoin kuin kaupunginvaltuuston myöntämä 19,500 markan lisämäärärahakin, on käytetty Bengtsårin maatalaan ja laitokseen. Niihin syihin nähden, jotka ovat aiheuttaneet näin ylittämään tämän laitoksen rahasäännön, pyytää kasvatuslautakunta viitata joulukuun 2 päivänä 1909 kaupunginvaltuustolle lähettämäänsä kirjelmään n:o 69.